

Erasmushuis Jakarta verwijdert pikant werk

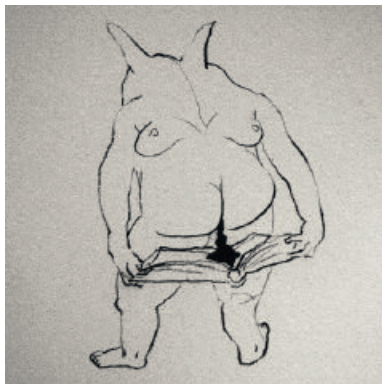
Van onze correspondent

Michel Maas

JAKARTA Het woord 'censuur' is gevallen. 'Een zwaar woord', vinden ze in het Erasmushuis in Jakarta, maar hoe noem je het verwijderen van kunstwerken van de Nederlandse kunstenares Neel Korteweg op een tentoonstelling anders? Kale spijkers geven de plekken aan waar enkele prenten, kort vóór de opening van de expositie, haastig zijn weggehaald. De organisatoren vreesden protesten.

Kortewegs prenten doen denken aan het werk van Jeroen Bosch, Bruegel, en aan de tekeningen die Hans Holbein de Jongere bij Erasmus' *Lof der Zotheid* maakte. In die prenten is Erasmus niet alleen een groot geleerde, maar ook een mens, een 'knorrepot die altijd klaagt over zijn reuma', zegt Korteweg. Een levensgenieter ook, en een kenner van alle ondeugden en dwaasheden van de menselijke soort, die hij meesterlijk heeft opgesomd in zijn 'Lof der zotheid'.

Van die ondeugden hangen er heel wat in Jakarta. En vaak hebben die geen kleren aan. Korteweg heeft een beroemd portret van de geleerde gekopieerd en voorzien van een klein beetje make-up. Korteweg: 'Hij was een heel ijdele man. Hij stuurde zijn portretten de hele wereld rond, zodat

Neel Korteweg: 'Schijt aan de Letteren'.

mensen ze overal konden ophangen.' Zij schildert hem zonder die beroemde vilten muts, kaal, met een bleek hoofd, gekleed in een kimono; of als een ijdele, jonge man met een bloemetjeshemd.

Vrouwelijke sater

Die schilderijen hangen er nog. En tientallen prenten die soms subtiel, soms minder subtiel, begripen uitbeelden die Korteweg uit Erasmus' werk heeft geplukt. 'Schijt aan de letteren', hangt er niet. Dat heeft de leiding van het Nederlands cultureel centrum verwijderd. Ook een tekening van een heks en een vrouwelijke sater zijn verwijderd, en een extati-

sche non. Korteweg: 'De nonnen in Erasmus' tijd namen het Lichaam van Christus vaak heel letterlijk. Dat extatische kon heel erotisch zijn.'

Maar dat kan dus niet in Jakarta. Paul Peters, directeur van het Erasmushuis: 'Niet alles wat je in Nederland kunt ophangen, kun je hier in Indonesië ophangen.' Hij was bang dat een aantal 'al te expliciete werken' niet goed zouden vallen bij de Indonesiërs en 'negatieve aandacht' zouden trekken. Dat betekent in dit soort kwesties vaak: aandacht van radicale moslimgroepen.

Het Erasmushuis heeft daarmee onlangs weer een ervaring gehad, toen leden van het 'Front van de Verdiedigers van de Islam' kwamen protesteren tegen een homo-filmfestival in het centrum. Toen ging het festival gewoon door, en er gebeurde niets, maar nu buigt de leiding al vóórdat de tentoonstelling wordt geopend. Peters: 'Zo'n tentoonstelling is toch wel wat anders dan zo'n filmfestival. Voor die films kochten mensen kaartjes, en zij wisten van tevoren wat zij konden verwachten. Hier kan iedereen zomaar binnenlopen. Dat hebben we zwaar laten wegen.'

Maar censuur wil hij het niet noemen: 'Ik vind zelfcensuur een heel zwaar woord. Sommige dingen liggen in Indonesië anders dan in Nederland. Wij draaien hier ook niet zomaar elke Nederlandse film. Die selecteren we ook. Is dat dan censuur? Wij moeten denken aan onze naam.'

Korteweg heeft het er niet al te moeilijk mee: 'Ik ben maar een gast in dit land, en kan niet echt inschatten hoe sterk hier de angst leeft voor die fundamentalisten. Het is ook niet mijn bedoeling om mensen te beledigen.' Maar grappig is het wel, dat uitgerekend de prenten bij de *Lof der Zotheid*, waarin Erasmus zelf de vloer aanveegt met de autoriteiten die geen gevoel voor humor hebben en niet kunnen hebben 'dat er ook nog maar een heel onschuldige grapje op een bisschop of vorst wordt gemaakt...'

De prenten zullen overigens in Nederland wel te zien zijn. De tentoonstelling in Jakarta is een voorproefje van een groot Erasmusproject dat wordt voltooid in 2011: het jaar waarin het boek *Lof der Zotheid* vijfhonderd jaar bestaat.

Neel Korteweg bij een van haar portretten van Erasmus op de expositie in Jakarta.

Foto's Michel Maas